

ОЦІНКА ГРОШОВОЇ МАСИ УКРАЇНИ: СТАН, СТРУКТУРА ТА ТЕНДЕНЦІЇ ЇЇ ЗМІНИ

А. В. Колодій, к. е. н., доцент, Львівський національний аграрний університет, a_kolodij@ukr.net, orcid.org/0000-0002-9320-6379,

О. В. Грыцина, к. е. н., доцент, Львівський національний аграрний університет, ogrytsynga@ukr.net, orcid.org/0000-0002-1304-0250

Методологія дослідження. Результати отримані за рахунок застосування методів: аналізу та синтезу – при визначенні обсягу, структури та динаміки зміни грошової маси; теоретико-аналітичних методів – при характеристиці основних показників, що досліджуються, зокрема грошової маси, грошової бази, коефіцієнта монетизації, швидкості обігу грошей, грошово-кредитного мультиплікатора; узагальнення – при обґрунтуванні шляхів підвищення ефективності монетарної політики.

Результати. Досліджено підходи різних вчених щодо сутності економічної категорії «грошова маса». Визначено, що під грошовою масою необхідно розуміти загальну сукупність запасів грошей, які перебувають у всіх їх формах та якими можуть розпоряджатися суб'єкти грошового обороту у визначений момент часу. Проведено аналіз динаміки показників грошових агрегатів та грошової бази, числові значення кожного з яких мають визначальну цінність при формуванні цілісного уявлення про стан грошової системи України. На основі базових вихідних даних проведено відповідні розрахунки і визначено низку показників, які дозволяють більш точно і детально оцінити реальний стан справ у структурі грошової маси. Зокрема, охарактеризовано коефіцієнт монетизації економіки як показник забезпеченості її грошовими коштами. Проаналізовано показник швидкості обігу грошей як такий, що характеризує інтенсивність використання відповідного запасу грошей, що необхідні для виконання оплати за товари й послуги. Охарактеризовано показник грошово-кредитного мультиплікатора, за допомогою якого можна здійснювати контроль динаміки, структури грошової маси та рівня інфляції. Окреслено пропозиції стосовно окремих шляхів покращення монетарної політики держави.

Новизна. Визначено, що грошова маса і грошова база є взаємодоповнюючими елементами, через які відбувається формування мультиплікативного ефекту, завдяки якому відбувається збільшення безготівкової компоненти грошової маси.

Практична значущість. На основі виконаної оцінки стану грошової маси, її структури та динаміки запропоновано шляхи покращення монетарної політики держави, що зробить її більш ефективною в Україні.

Ключові слова: грошова маса, грошові агрегати, грошова база, рівень інфляції, коефіцієнт монетизації, швидкість обігу грошей, грошово-кредитний мультиплікатор.

Постановка проблеми. Грошова система України у сучасних умовах за своєю сутністю є паперовою і кредитною, функціонує відповідно до Закону України «Про Національний банк України», а головним органом, що здійснює її регулювання і нагляд виступає власне Національний банк України. Грошова маса, її структура та ди-

наміка є одним із основних показників, які характеризують грошову сферу. Вона складається із сукупності готівкових грошей, які перебувають в обігу, а також безготівкових грошей, які перебувають на банківських рахунках, власниками яких є фізичні і юридичні особи, а також держава.

Гроші є тим чинником, який опосередковує оборот валового внутрішнього продукту, тому вивчення показників грошової маси відіграє суттєве значення стосовно сталого розвитку економіки країни. Зміни, навіть незначного характеру, у складі, обсягах та структурі грошової маси мають прямий вплив на платоспроможний попит, на те, наскільки інтенсивним є оборот грошей, на ринкову кон'юнктуру. Тобто, регулювання обсягу грошової маси впливає на економічний розвиток країни і є одним з важливих напрямів грошово-кредитної політики держави. У свою чергу, розроблення ефективної грошово-кредитної політики на пряму базується і залежить від володіння актуальними даними, що характеризують стан і динаміку грошової маси.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематикою грошової маси, зокрема її сутності, обсягу та структури займаються багато вітчизняних вчених. Серед них варто виокремити Педерсена І. О. [8], дослідження якого спрямоване на оцінку стану грошової маси, монетизації економіки, впливу доларизації на економіку держави. Вчений Бова Н. В. [2] вивчає вплив зміни грошової маси на формування депозитної політики банку. Науковець Божанова О. В. [3, с.12] у своєму дослідженні аналізує стан грошової маси як складової монетарної політики та аргументовано доводить необхідність зміцнення стабільності національної грошової одиниці. Дослідник Шишкіна О. В. [11] вивчає сутність грошової маси з позиції її впливу на монетизацію економіки та соціально-економічний розвиток суспільства. Зважаючи на те, що грошова маса у свої сутності не є застиглим явищем, а постійно розвивається і видозмінюється, дослідження її обсягу, структури та динаміки змін вимагає постійного аналізу. Продовжуючи дослідження вищезазначених науковців, автори виконали оцінку стану грошової маси за 2015–2019 рр.

Формулювання мети статті. Економічна активність держави безпосередньо залежить від наявного обсягу грошової маси, її структури та чинників, які мають вплив на зміну її обсягу. Основною метою статті є дослідження та оцінка обсягу,

структури та динаміки грошової маси.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розглядаючи категорію грошової маси варто зазначити, що вона є складною, неоднорідною та до певної міри мінливою. Залежно від того, якою виступає мета оцінки окремого елемента грошового обігу структура грошової маси може певним чином змінюватися. При виникненні різних економічних ситуацій, до її складу можуть або включатися, або виключатися окремі елементи. Грошова маса постійно перебуває у режимі динамічного розвитку, оскільки виступає в якості продукту діючої банківської системи. Крім того, вона є одним із низки макроекономічних показників, з допомогою яких можна мати чітке уявлення про стан справ на грошово-кредитному ринку.

Дослідивши різні підходи щодо визначення грошової маси, можна зробити наступні висновки. Так, на думку Дзюблюка О. В., під грошовою масою розуміють всю сукупність грошей, випущених в обіг, у всіх їх формах, які перебувають у розпорядженні суб'єктів ринку в даний момент часу [4, с.172]. Вчений Савлук М. І. вважає, що під грошовою масою слід розуміти всю сукупність запасів грошей у всіх їх формах, які перебувають у розпорядженні суб'єктів грошового обороту в певний момент [5, с.59]. Окремі іноземні джерела визначають грошову масу дещо по-іншому. Зокрема, за інформацією офіційного сайту Федеральної резервної системи, «грошова маса США – це всі фізичні готівкові кошти, що знаходяться в обігу по всій країні, а також гроші, що зберігаються на чекових рахунках та ощадних рахунках. Вона не включає інші форми багатства, такі як довгострокові інвестиції, власний капітал або фізичні активи, які повинні бути продані для конвертації у готівку» [1]. За визначенням іншого джерела, грошова маса є одним з ключових показників, які характеризують грошову сферу, та представляє собою сукупність готівки, що перебуває в обігу, а також безготівкових коштів на рахунках, які мають фізичні та юридичні особи, а також держава [9, с.98].

Визначальним показником, що характеризує структуру грошової маси виступає грошовий агрегат, який представляє собою

види грошей і грошових коштів, згрупованих за ступенем ліквідності, завдяки якому вони й відрізняються один від одного.

Відповідно до спеціальних стандартів поширення даних НБУ у свої практиці використовуює наступні агрегати:

1) грошовий агрегат М₀ – готівкові кошти в обігу поза депозитними корпораціями.

2) грошовий агрегат М₁ – грошовий агрегат М₀ та переказні депозити в національній валюті.

3) грошовий агрегат М₂ – грошовий агрегат М₁ та переказні депозити в іноземній валюті й інші депозити.

4) грошовий агрегат М₃ – грошовий агрегат М₂ та цінні папери, крім акцій [10].

Грошова база – це сукупність зобов'язань Національного банку України в національній валюті, що забезпечують зростання грошових агрегатів і кредитування економіки. Вона є показником бази фінансування та основою для формування грошових агрегатів, а не самим грошовим агрегатом. Грошова база включає готівкові кошти, випущені в обіг Національним банком України, і переказні депозити в національній валюті в Національному банку України [6]. Тому можна вважати, що грошова база являє собою визначену кількість зобов'язань НБУ, які забезпечують кредитування економіки та збільшення грошових агрегатів. Грошова база не є грошовим агрегатом, а виступає базовою основою у процесі формування грошових агрегатів.

Основні показники стану грошової маси як складової частини монетизації грошового обороту України за 2015–2019 рр. відображені у табл. 1., в якій проведено розрахунок окремих показників, що характеризують ефективність грошово-кредитної політики держави. Оцінка динаміки показників грошових агрегатів та грошової бази показала, що за період 2015–2019 рр. вони зросли. Аналіз даних таблиці показав, що сума готівкових грошей, що перебувають в обороті, у 2019 р. порівняно із 2015 р. зросла на 225313,0 млн. грн. (на 47,7%), оскільки агрегат М₁ безпосередньо характеризує кошти поточних рахунків, тобто ті, що мають короткостроковий характер. Наявність такої значної зміни свідчить про недовіру з боку фізичних і юридичних осіб до банківської

системи. Як зазначає О. В. Божанова, зростання частки готівки, що знаходиться поза банками в загальній грошовій масі ускладнює стан розрахунків і послаблює кредитний потенціал банків [3, с.21].

Розглядаючи грошову масу за показником агрегату М₃ спостерігаємо її збільшення на 337726,0 млн. грн. (на 34,0 %) за цей же період. Показник грошової бази також був у цьому тренді збільшення і зріс за досліджуваний період на 141490,0 млн. грн. (на 42,1%). Зростання грошової бази головним чином відбувається через механізм закупівлі Національним банком України іноземної валюти.

Для оцінювання того, наскільки економіка країни є забезпеченою грошовими коштами, тобто наскільки суспільство довіряє національній валюті, і в цілому монетарній політиці держави використовують коефіцієнт монетизації. У розвинених країнах він складає 70–80%. Переважно коефіцієнт монетизації визначається відношенням агрегату М₂ до ВВП. Як видно з проведених розрахунків, в Україні він складає 36,23% у 2019 р., що на 52,13 відсоткових пункти менше, ніж було у 2015 р.

З даних табл.1 бачимо, що значення коефіцієнта монетизації у 2015–2017 рр. було досить високим (від 49,43 до 69,50%), що є характерним для країн, що розвиваються. Порівняння індексу інфляції та коефіцієнта монетизації за досліджуваний період свідчить про те, що національна економіка повністю поглинає наявну в обігу грошову масу, незважаючи на стале зростання останньої. І хоча, за 2015–2019 рр. індекс споживчих цін мав тенденцію до зниження, об'єм грошової маси за цей період перманентно збільшувався, що дозволяє нам зробити припущення про постійний дефіцит грошей в обороті, який в свою чергу не дозволяє банківській системі в повній мірі здійснювати накопичення фінансових ресурсів з подальшою можливістю реалізувати їх у формі кредитних ресурсів.

Порівнюючи 2019 р. із 2015 р. варто зауважити, що у 2015 р. забезпеченість економіки грошовою масою була суттєво вищою і становила 69,5%. Натомість у 2019 р. за наявним значенням коефіцієнта монетизації можна прийти до висновку про наяв-

ність кризових процесів в національній економіці.

Інтенсивність використання відповідного запасу грошей необхідних для виконання оплати за товари та послуги, ефективність їх використання для регулювання грошового обороту характеризує показник швидкості обігу грошей. Від того як змінюється швидкість обігу грошей залежить і їх пропозиція в обігу, що в свою чергу здійснює вплив на витрати обігу і платоспроможний попит. Щодо його нормативного значення, то вважається, що у випадку, коли кожна грошова одиниця здійснює хоча б два обороти за рік, то воно є достатнім. Як свідчать дані табл. 1 показник швидкості обігу грошей перебував у 2019 р. на рівні 2,76, що знаходиться вище нормативного значення.

Грошово-кредитний мультиплікатор є одним із важливих параметрів грошового обігу, з допомогою якого визначається здат-

ність банківської системи на основі грошової бази збільшувати (помножувати чи мультиплікувати) грошову масу в обігу. З його допомогою можна здійснювати контроль динаміки, структури грошової маси і рівня інфляції. Проте гроші, які формуються завдяки ефекту мультиплікації, НБУ може формувати і контролювати лише опосередковано. Зокрема, на кількість і обсяг банківських депозитів має прямий вплив не політика національного банку, а чинник ставлення до них фізичних та юридичних осіб, оскільки тут важливу роль відіграє фактор довіри до банківської системи. Емісійний банк може здійснювати контроль цих грошей використовуючи обов'язкові економічні нормативи. Спрощено, грошово-кредитний мультиплікатор визначається як відношення грошової маси (M_3) до грошової бази за визначений період.

Таблиця 1

Динаміка показників грошової маси в Україні за 2015–2019 рр.

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення, 2019. р до 2015 р.	
						млн. грн.	%
Агрегат M_0 , млн. грн.	282670,0	314390,0	310405,0	351810,0	359460,0	76790,0	127,2
Агрегат M_1 , млн. грн.	472220,0	529930,0	551463,0	624231,0	697533,0	225313,0	147,7
Агрегат M_2 , млн. грн.	993810,0	1102390,0	1129464,0	1224887,0	1329000,0	335190,0	133,7
Агрегат M_3 , млн. грн.	994060,0	1102700,0	1208860,0	1228554,0	1331786,0	337726,0	134,0
ВВП, млн. грн.	1430290	2034430	2445587	3083409	3675728	2245438,0	257,0
Грошова база, млн. грн.	336000	381580	399060	435800	477490	141490,0	142,1
Індекс інфляції, %	143,3	112,4	113,7	109,8	104,1	–	–39,2п
Коефіцієнт монетизації, %							
M_2 / ВВП	69,50	54,20	49,43	39,84	36,23	–	52,13п
M_3 / ВВП	69,48	54,19	46,18	39,73	36,16	–	52,04п
Швидкість обігу грошей							
ВВП / M_3	1,44	1,84	2,02	2,51	2,76	–	191,8
Грошово-кредитний мультиплікатор							
M_3 / ГБ	2,96	2,89	3,03	2,82	2,79	–	94,3

З допомогою грошово-кредитного мультиплікатора можна побачити зв'язок грошової бази і грошової маси, тобто як і наскільки зміна грошової бази впливає на

зміну, або мультиплікацію грошової маси. Через емісію грошей спочатку відбувається збільшення грошової бази, а згодом і грошової маси на коефіцієнт мультиплікатора.

Гроші, що формуються через ефект мультиплікації формують основну частину безготівкових грошей і грошової маси в цілому. Аналіз грошово-кредитного мультиплікатора за 2015–2019 рр. свідчить про його відносну стабільність, хоча за останні три роки спостерігаємо незначне зниження даного показника з 3,03 до 2,79, що свідчить про виважену і послідовну політику НБУ стосовно контролю над грошовою масою.

На основі даних таблиці 1 визначимо частки кожного агрегату у загальній структурі грошової маси (табл. 2).

Таблиця 2
Структура грошових агрегатів у грошовій масі, %

Рік	Грошові агрегати				
	M ₃	M ₃ -M ₂	M ₂ -M ₁	M ₁ -M ₀	M ₀
2015 р.	100,00	0,03	52,47	19,07	28,44
2016 р.	100,00	0,03	51,91	19,55	28,51
2017 р.	100,00	6,57	47,81	19,94	25,68
2018 р.	100,00	0,3	48,89	22,17	28,64
2019 р.	100,00	0,21	47,42	25,38	26,99

Оцінка даних табл. 2 дає змогу зробити певні висновки. Так, показник M₁-M₀ за останні два роки дещо збільшився, що свідчить про покращення рівня розвитку безготівкових розрахунків. Досить цікавою виглядає ситуація з часткою M₃-M₂, яка за останні три роки також змінилася у бік зростання, що є позитивною тенденцією. Тобто, це означає про незначне покращення функціонування ринку цінних паперів, зокрема облігацій, казначейських зобов'язань, векселів, ощадних (депозитних) сертифікатів корпорацій.

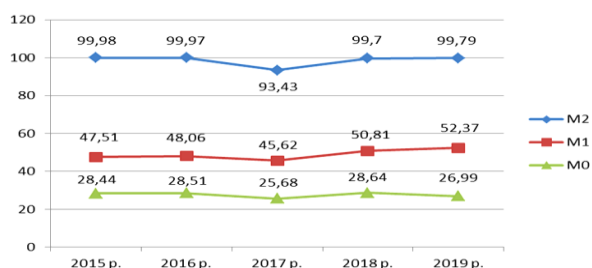

Рис. 1. Динаміка структури грошових агрегатів, %

Аналіз структури грошових агрегатів у грошовій масі України (рис. 1) вказує на те, що у ній значна частка належить готівці (M₀), значення агрегату M₂ традиційно на-

ближається до майже 100-відсоткової позначки.

Така велика частка готівки означає, що банківська система України є недостатньо стійкою і з боку населення до неї немає високої довіри. Розвиток фондового ринку також перебуває на край низькому рівні. Все це вимагає змін у напрямках монетарної політики, про що ведуть мову ряд українських дослідників.

Висновки. Провівши показники стану грошової маси в Україні за 2015–2019 рр. можна стверджувати, що 26,99% грошової маси не перебувають під наглядом банківської системи, тобто перебувають поза її межами. Такий стан справ зумовлений втраченою довірою фізичних і юридичних осіб стосовно банківської системи, бажанням проводити розрахунки з використанням виключно готівки. Крім того свою негативну роль відіграють і інші чинники, зокрема, низький рівень доходів населення, інфляційні очікування, високий рівень доларизації економіки.

В цілому, грошова маса за досліджуваній період суттєво зросла (на 34,0%). Щодо рівня монетизації економіки, то за наявним значенням коефіцієнта монетизації можна прийти до висновку про наявність кризових процесів в національній економіці.

Серед шляхів з допомогою яких можна було б у найближчій перспективі покращити стан справ у монетарній політиці України можна запропонувати наступні: підвищувати економічну активність фізичних і юридичних осіб; знизити податковий тиск; забезпечити цінову стабільність; через виважену монетарну політику постійно контролювати і зменшувати рівень інфляції.

Література

- Board of Governors of the Federal Reserve System. «What Is the Money Supply? Is It Important?» [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.federalreserve.gov/faqs/money_12845.htm.
- Бова Н. В. Динаміка змін грошової маси та її вплив на формування депозитної політики банку / Н. В. Бова // Молодий вчений. – 2015. – № 10(1). – С. 91–94.
- Божанова О. В. Аналіз стану грошової маси в Україні як складової монетарної політики / О. В. Божанова // Молодий вчений. – 2016. – № 3. – С. 19–23.
- Гроші та кредит: підручник / за ред. д. е. н., проф. О. В. Дзюблюка. – Тернопіль : ТНЕУ, 2018. –

5. Гроші та кредит: підручник / [М. І. Савлук, А. М. Мороз, І. М. Лазепко та ін.] ; за наук. ред. М. І. Савлука. – 6-те вид., перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2011. – 589 с.

6. Методологічний коментар // Бюлетень Національного банку України. – 2012. – № 10. – с. 182.

7. Національний банк України. Грошово-кредитна та фінансова статистика. Грудень 2019 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/MFS_2019-12.pdf?v=4

8. Педерсен І. О. Оцінка стану грошової маси в Україні / І. О. Педерсен // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2012. – № 6. – С. 83–87.

9. Рахматуллина Ю. А. Денежное обращение, кредит, банки. Учебное пособие. / Ю. А. Рахматуллина, А. И. Селезнева, А. А. Шарипова. – Уфа : ГОУ ВПО УГАТУ. – 2017. – 109 с.

10. Спеціальний стандарт поширення даних. Огляд депозитних корпорацій. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/AABC_metadata.pdf

11. Шишкіна О. В. Діагностування стану і структури грошової маси у контексті монетизації економіки України / О. В. Шишкіна, Ю. В. Краснянська // Фінансові дослідження. – 2016. – № 1. – С. 32–42.

12. Прохорова В. В., Божанова О. В. Монетарна політика як інструмент державного регулювання розвитку підприємництва / В. В. Прохорова, О. В. Божанова., С. А. Мушнікова // Економічний вісник НГУ. – 2018. – № 4. – С. 84–93.

References

1. Board of Governors of the Federal Reserve System. «What Is the Money Supply? Is It Important?» [Електронний ресурс] – Режим доступу:

https://www.federalreserve.gov/faqs/money_12845.htm.

2. Bova, N.V. (2015). Dynamika zmin hroshovoi masy ta yii vplyv na formuvannya depozytnoi polityky banku. *Molodyi vchenyi*, (10), 91-94.

3. Bozhanova, O.V. (2016). Analiz stanu hroshovoi masy v Ukraini yak skladovoi monetarnoi polityky. *Molodyi vchenyi*, (3), 19–23.

4. Dziubliuk, O.V. (Ed.). (2018). *Hroshi ta kredyt*. Ternopil: TNEU.

5. Savluk, M.I., Moroz, A.M., Lazepko, I.M., & Et. alt. (2011). *Hroshi ta kredyt*. M.I. Savluk (Ed.). (6th ed., rev.). Kyiv: KNEU.

6. Metodolohichniy komentar.(2012). *Biuletyn Natsionalnoho banku Ukrainy*. (10). p.182.

7. Natsionalnyi bank Ukrainy. *Hroshovo-kredytna ta finansova statystyka*. Hruden 2019 r. Retrieved from https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/MFS_2019-12.pdf?v=4

8. Pedersen, I.O. (2012). Otsinka stanu hroshovoi masy v Ukraini. *Naukovyi visnyk: Finansy, banky, investytsii*, (6), 83-87.

9. Rakhmatullina, Yu.A., Selezneva, A.I., & Sharypova, A.A. (2017). *Denezhnoe obrashchenye, kredit, banki*. Ufa: GOU VPO UHATU.

10. Spetsialnyi standart poshyrennia danykh. Ohliad depozytykh korporatsii. Retrieved from https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/AABC_metadata.pdf

11. Shyshkina, O.V., & Krasnianska, Yu.V. (2016). *Diahnostuvannya stanu i struktury hroshovoi masy u konteksti monetyzatsii ekonomiky Ukrainy*. *Finansovi doslidzhennia*, (1), 32-42.

12. Prokhorova, V.V., Bozhanova, O.V., & Mushnikova, S.A. (2018). *Monetarna polityka yak instrument derzhavnoho rehuliuвання rozvytku pidpriemnytstva*. *Ekonomichnyy visnyk NHU*, (4), 84-93.

ОЦЕНКА ДЕНЕЖНОЙ МАССЫ УКРАИНЫ: СОСТОЯНИЕ, СТРУКТУРА, ТЕНДЕНЦИИ ИЗМЕНЕНИЙ

*А. В. Колодий, к. э. н., доцент, Львовский национальный аграрный университет,
О. В. Грыцына, к. э. н., доцент, Львовский национальный аграрный университет*

Методология исследования. Результаты получены за счет применения методов: анализа и синтеза – при определении объема, структуры и динамики изменения денежной массы; теоретико-аналитических методов – при характеристике основных показателей, которые исследуются, в частности, денежной массы, денежной базы, коэффициента монетизации, скорости обращения денег, денежно-кредитного мультипликатора; обобщения – при обосновании путей повышения эффективности монетарной политики.

Результаты. Исследованы подходы различных ученых относительно сущности экономической категории «денежная масса». Определено, что под денежной массой необходимо понимать общую совокупность запасов денег, которые находятся во всех их формах и которыми могут распоряжаться субъекты денежного оборота в определенный момент времени. Проведен анализ динамики показателей денежных агрегатов и денежной базы, числовые значения каждого из которых имеют определяющую ценность при формировании целостного представления о состоянии денежной системы Украины. На основе базовых исходных данных проведены соответствующие расчеты и определен ряд показателей, которые позво-

ляют более точно и детально оценить реальное положение дел в структуре денежной массы. В частности, охарактеризованы коэффициент монетизации экономики как показатель обеспеченности ее денежными средствами. Проанализирован показатель скорости обращения денег как таковой, что характеризует интенсивность использования соответствующего запаса денег, необходимых для выполнения оплат за товары и услуги. Охарактеризован показатель денежно-кредитного мультипликатора, с помощью которого можно осуществлять контроль динамики, структуры денежной массы и уровня инфляции. Очерчены предложения относительно путей улучшения монетарной политики государства.

Новизна. Определено, что денежная масса и денежная база являются взаимодополняющими элементами, через которые происходит формирование мультипликативного эффекта, благодаря которому происходит увеличение безналичной компоненты денежной массы.

Практическая значимость. На основе выполненной оценки состояния денежной массы, ее структуры и динамики предложены пути улучшения монетарной политики государства, которые сделают ее более эффективной в Украине.

Ключевые слова: денежная масса, денежные агрегаты, денежная база, уровень инфляции, коэффициент монетизации, скорость обращения денег, денежно-кредитный мультипликатор.

ESTIMATION OF THE MONEY SUPPLY OF UKRAINE: STATE, STRUCTURE, TRENDS

*A.V. Kolodiy, Ph. D (Econ.), Associate Professor, Lviv National Agrarian University,
O. V. Hrytsyna, Ph. D (Econ.), Associate Professor, Lviv National Agrarian University*

Methods. The results are obtained through the use of the following methods: analysis and synthesis – in determining the volume, structure and dynamics of money supply; theoretical and analytical – in characterizing the main indicators studied in the article, in particular the money supply, monetary base, monetization ratio, velocity of money, monetary multiplier; generalization – in drawing conclusions and proposing ways to improve monetary policy.

Results. The approaches of various scientists to the essence of the economic category of “money supply” are studied. It is determined that the money supply should be understood as the total set of money reserves in all forms, and which can be disposed of by the subjects of money circulation at a given time. The analysis of the dynamics of monetary aggregates and monetary base is carried out, it is shown that their numerical values have a determining value in the formation of a holistic view of the monetary system of Ukraine. On the basis of the initial data, the corresponding calculations are carried out, and a number of indicators are defined, which allows to estimate the real state of affairs in the structure of money supply more realistically and in detail. In particular, the coefficient of monetization of the economy as an indicator of its cash security is characterized. The indicator of the velocity of money circulation is developed and analyzed as one that characterizes the intensity of the use of the corresponding stock of money necessary for payments for goods and services. The indicator of the monetary multiplier is characterized, by means of which it is possible to carry out the control of dynamics, structure of money supply and inflation rate. Suggestions for certain ways to improve the monetary policy of the state are outlined.

Novelty. It is determined that the money supply and the monetary base are complementary elements through which the formation of the multiplier effect occurs, which leads to an increase in the non-cash component of the money supply.

Practical value. The results of the study can be used in scientific and educational work at higher education institutions. Based on the assessment of the state of the money supply, its structure and dynamics, ways to improve the monetary policy of the state are proposed.

Keywords: money supply, monetary aggregates, monetary base, inflation rate, monetization rate, money circulation rate, monetary multiplier.

Надійшла до редакції 25.08.20 р.